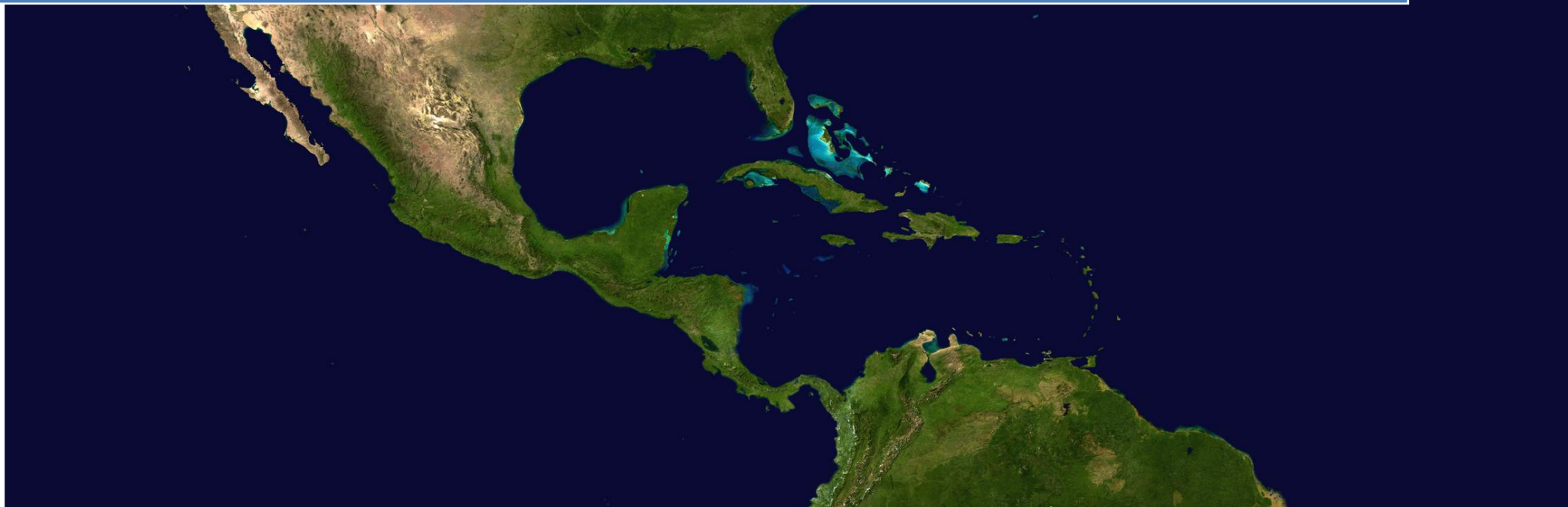

Tematický atlas Střední Ameriky

MAČÁKOVÁ MICHAELA

Tematický atlas Střední Ameriky

Zpracováno jako bakalářská práce na Katedře geografie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity
v roce 2010.

Vedoucí bakalářské práce PhDr. Mgr. Hana Svatoňová, Ph.D.

© Masarykova univerzita, 2010

PŘEDMLUVA

Milí čtenáři,

máš před sebou netradičně zpracovaný atlas Střední Ameriky. Najdeš v něm fyzickogeografické informace a doufám, že tě zaujme a budeš jej využívat pro rozšíření svých znalostí z oblasti regionální geografie. Region Střední Amerika je mnohotvárný, atraktivní svou exotičností a historií. Nachází se zde také velké množství endemických druhů rostlin a živočichů.

Atlas je vytvořen tak, aby byl přehledný, srozumitelný, zajímavý a pestrý a aby čtenáři přinesl nové poznatky a ucelený obraz o Střední Americe.

Michaela Mačáková

OBSAH

ÚVOD

Poloha, rozloha.....	8
Státy a závislá území.....	10

PŘÍRODNÍ SFÉRA

Geologický vývoj.....	14
Reliéf.....	16
Podnebí.....	18
Vodstvo.....	22
Půdy.....	24
Přírodní krajiny.....	26
Rostliny a živočichové.....	28

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

Mexiko.....	30
Guatemala.....	31
Belize.....	31
Salvador.....	32
Honduras.....	32
Nikaragua.....	33
Kostarika.....	33
Panama.....	34
Kuba.....	34
Jamajka.....	35
Hispaniola.....	35
Malé Antily.....	36
Bahamské ostrovy.....	36
Rejstřík.....	37
Seznam literatury.....	38

ÚVOD

POLOHA, ROZLOHA

Tato oblast je někdy označovaná jako Západní Indie, neboť když ji roku 1492 objevil Kryštof Kolombus, byl přesvědčen, že doplul do asijské Indie.

Oblast Střední Ameriky leží na západní polokouli mezi Severní a Jižní Amerikou. Je tvořena tzv. pevninským mostem, který se skládá ze soustav různě širokých šíjí, dále ostrovním obloukem Velkých a Malých Antil a drobnými korálovými ostrovy, jež tvoří například Bahamy. Pevninská část zahrnuje nezávislé státy - Mexiko, Guatemala, Belize, Salvador, Honduras, Nikaraguu, Kostariku a Panamu. Ve středoamerické oblasti, zvané též Americké Středomoří, převládá plocha moře nad rozlohou souše. Celková plocha daného území činí **2 728 827 km²**, průměrná hustota zalidnění je **59,8 obyvatel na 1 km²**.

Panamský průřez

Vymezení oblasti

Z historického hlediska se za středoamerické státy považují Guatemala, Salvador, Honduras, Nikaragua a Kostarika. Obvykle se pojmem Střední Amerika označuje „pouze“ sedm nezávislých pevninských států ležících mezi Mexikem a Kolumbií (angl. *Central America*). Často se oblast Střední Ameriky vymezuje společně se Severní Amerikou, popř. s Jižní Amerikou, kdy se používá označení *Latinská Amerika*. Jen málo pramenů zahrnuje pod pojmem Střední Amerika pás pevninských států od Mexika po Panamu společně s Karibskou oblastí (angl. *Middle America*). Pro Karibskou oblast se používá označení Západní Indie (angl. *West Indians*), častěji Karibik (angl. *Caribbean*).

Členitost

Pevninská část není příliš členitá, což je dáno jednoduchým tvarem této oblasti. Středoamerická pevnina má přibližně tvar trojúhelníku. Od severozápadu k jihovýchodu je délka toho území přibližně **4 500 km**, v nejužším místě, v Panamské šíji, pouze **48 km**. Na západě pobřeží omývá Tichý oceán a na východě Karibské moře.

Karibská oblast je tvořena zhruba sedmi tisíci ostrovy, ostrůvky a útesy. Kromě souostroví Bermudy a Bahamy leží ostatní ostrovy v Karibském moři a jsou souhrnně označovány jako **Antily**. Antily se dělí na **Velké Antily** –

Kuba, Jamajka, Haiti a Portoriko. Tyto ostrovy dohromady zaujímají 94% plochy celých Antil. **Malé Antily** jsou tvořené stovkami ostrovů a ostrůvků a nacházejí se ve východním a jižním okraji Karibiku. Pro Malé Antily se používá členění na **Závětrné** a **Návětrné** ostrovy. Závětrné ostrovy získaly název kvůli převládajícím východním větrům, které v této oblasti mají menší intenzitu než větry u Návětrných ostrovů.

Krajní body

Nejsevernějším bodem Střední Ameriky je **Monumento 206** (32° 43' s.š.), nachází se na hranicích Mexika a USA a jejím nejižnějším bodem je **mys Punta Mariato** (7° 12' s.š.), leží v Panamě na poloostrově Azuero. Nejzápadnější bodem oblasti je **Tijuana** (117° 07' z.d.) a nejvýchodnějším je **Kitridge Point** (59° 65') na ostrově Barbados.

Krajní body Střední Ameriky

POLOHA

ÚVOD

STÁTY A ZÁVISLÁ ÚZEMÍ

Nezávislé státy

ANTIGUA A BARBUDA

Název státu: Stát Antigua a Barbuda
Hlavní město: Saint John's
Rozloha: 442 km²
Počet obyvatel: 66 500
Státní zřízení: konstituční monarchie

DOMINIKA

Název státu: Dominické společenství
Hlavní město: Roseau
Rozloha: 751 km²
Počet obyvatel: 70 600
Státní zřízení: parlamentní republika

HAITI

Název státu: Republika Haiti
Hlavní město: Port-au-Prince
Rozloha: 27 748 km²
Počet obyvatel: 8 317 000
Státní zřízení: republika

BAHAMY:

Název státu: Bahamské společenství
Hlavní město: Nassau
Rozloha: 13 962 km²
Počet obyvatel: 314 000
Státní zřízení: konstituční monarchie

DOMINIKÁNSKÁ REPUBLIKA

Název státu: Dominikánská republika
Hlavní město: Santo Domingo
Rozloha: 48 743 km²
Počet obyvatel: 9 093 000
Státní zřízení: prezidentská republika

HONDURAS

Název státu: Honduraská republika
Hlavní město: Tegucigalpa
Rozloha: 112 088 km²
Počet obyvatel: 6 438 000
Státní zřízení: prezidentská republika

BARBADOS

Název státu: Barbados
Hlavní město: Bridgetown
Rozloha: 431 km²
Počet obyvatel: 263 800
Státní zřízení: konstituční monarchie

GRENADA

Název státu: Grenada
Hlavní město: Saint George's
Rozloha: 345 km²
Počet obyvatel: 93 800
Státní zřízení: konstituční monarchie

JAMAJKA

Název státu: Jamaica
Hlavní město: Kingston
Rozloha: 10 991 km²
Počet obyvatel: 2 738 000
Státní zřízení: konstituční monarchie

BELIZE

Název státu: Belize
Hlavní město: Belmopan
Rozloha: 22 966 km²
Počet obyvatel: 251 600
Státní zřízení: konstituční monarchie

GUATEMALA

Název státu: Guatemalská republika
Hlavní město: Ciudad de Guatemala
Rozloha: 108 894 km²
Počet obyvatel: 13 730 900
Státní zřízení: prezidentská republika

KOSTARIKA

Název státu: Kostarická republika
Hlavní město: San José
Rozloha: 51 090 km²
Počet obyvatel: 4 032 000
Státní zřízení: republika

ÚVOD

KUBA

Název státu: Kubánská republika
Hlavní město: Havana
Rozloha: 114 525 km²
Počet obyvatel: 100 124 800²
Státní zřízení: republika

SALVADOR

Název státu: Salvadorská republika
Hlavní město: San Salvador
Rozloha: 21 041 km²
Počet obyvatel: 6 378 000
Státní zřízení: republika

MEXIKO

Název státu: Spojené státy mexické
Hlavní město: Ciudad de México
Rozloha: 1 967 138 km²
Počet obyvatel: 100 124 800
Státní zřízení: federativní republika

SVATÁ LUCIE

Název státu: Svatá Lucie
Hlavní město: Castries
Rozloha: 616 km²
Počet obyvatel: 156 200
Státní zřízení: republika

NIKARAGUA

Název státu: Nikaragujská republika
Hlavní město: Managua
Rozloha: 129 454 km²
Počet obyvatel: 5 579 400
Státní zřízení: republika

SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS

Název státu: Svatý Kryštof a Nevis
Hlavní město: Basseterre
Rozloha: 261 km²
Počet obyvatel: 39 958
Státní zřízení: konstituční monarchie

PANAMA

Název státu: Panamská republika
Hlavní město: Ciudad de Panamá
Rozloha: 77 082 km²
Počet obyvatel: 2 939 000
Státní zřízení: republika

SVATÝ VINCENC A GRENADINY

Název státu: Svatý Vincenc a Grenadiny
Hlavní město: Kingstown
Rozloha: 392 km²
Počet obyvatel: 119 900
Státní zřízení: konstituční monarchie

Závislá území:

AMERICKÉ PANENSKÉ OSTROVY

Název státu: Americké Panenské ostrovy
Hlavní město: Charlotte Amalie
Rozloha: 346 km²
Počet obyvatel: 112 000
Státní zřízení: začleněné území USA

ANGUILLA

Název státu: Anguilla
Hlavní město: The Valley
Rozloha: 102 km²
Počet obyvatel: 12 738
Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

ARUBA

Název státu: Aruba
Hlavní město: Oranjestad
Rozloha: 193 km²
Počet obyvatel: 102 695
Státní zřízení: část Nizozemského království

BERMUDY

Název státu: Bermudské ostrovy
Hlavní město: Hamilton
Rozloha: 54 km²
Počet obyvatel: 65 365
Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

ÚVOD

BITSKÉ PANENSKÉ OSTROVY

Název státu: Britské Panenské ostrovy

Hlavní město: Road Town

Rozloha: 153 km²

Počet obyvatel: 22 016

Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

MONTSERRAT

Název státu: Montserrat

Hlavní město: Brades

Rozloha: 102 km²

Počet obyvatel: 4 488

Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

SAINT-MARTIN

Název státu: Svatý Martin

Hlavní město: Marigot

Rozloha: 53 km²

Počet obyvatel: 31 397

Státní zřízení: zámořské společenství Francie

GUADELOUPE

Název státu: Guadeloupe

Hlavní město: Basse-Terre

Rozloha: 1 703 km²

Počet obyvatel: 417 000

Státní zřízení: francouzský zámořský departement a zároveň zámořský region

NIZOZEMSKÉ ANTILY

Název státu: Nizozemské Antily

Hlavní město: Willemstad

Rozloha: 960 km²

Počet obyvatel: 184 325

Státní zřízení: Nizozemské království

TURKS A CAICOS

Název státu: Turks a Caicos

Hlavní město: Cockburn Town

Rozloha: 430 km²

Počet obyvatel: 20 556

Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

KAJMANSKÉ OSTROVY

Název státu: Kajmanské ostrovy

Hlavní město: George Town

Rozloha: 260 km²

Počet obyvatel: 51 900

Státní zřízení: zámořské území Velké Británie

PUERTO RICO

Název státu: Portoriko

Hlavní město: San Juan

Rozloha: 8 959 km²

Počet obyvatel: 3 912 000

Státní zřízení: samosprávný volně přidružený stát USA

MARTINIQUE

Název státu: Martinik

Hlavní město: Fort-de-France

Rozloha: 1 100 km²

Počet obyvatel: 431 800

Státní zřízení: francouzský zámořský departement

SAINT-BARTHÉLEMY

Název státu: Svatý Bartoloměj

Hlavní město: Gustavia

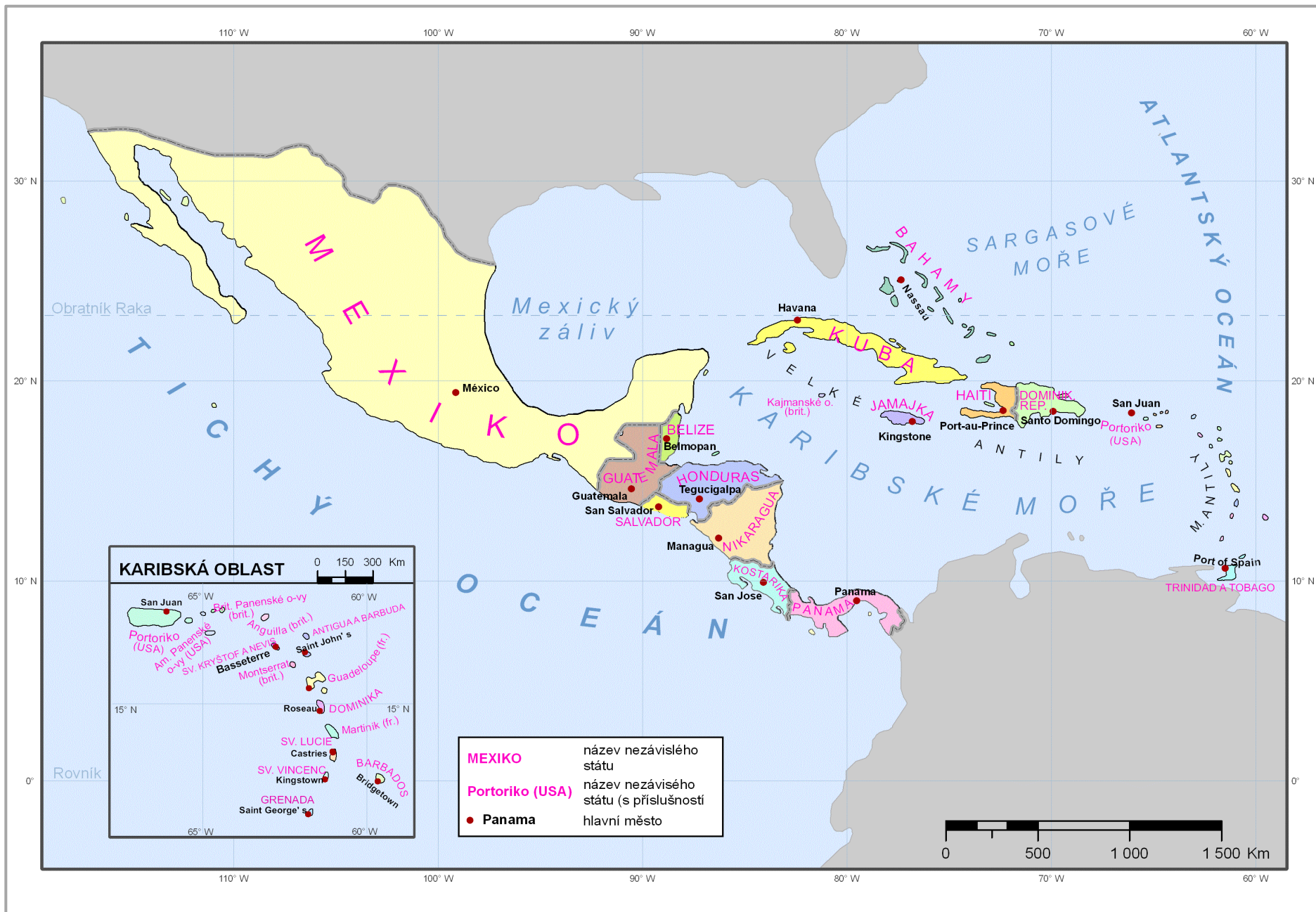
Rozloha: 25 km²

Počet obyvatel: 6 852

Státní zřízení: zámořské společenství Francie

POLITICKÁ MAPA

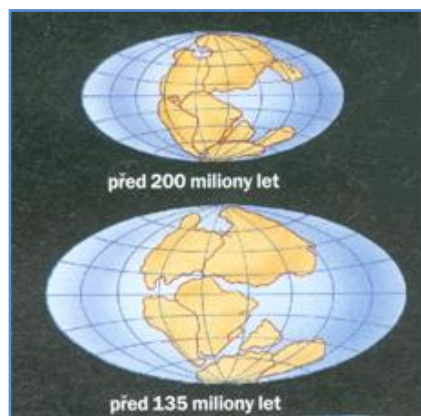

PŘÍRODNÍ SFÉRA

GEOLOGICKÝ VÝVOJ

Vznik pevniny

V prahorách existoval na Zemi pouze jeden pevninský celek zvaný **Pangea**. Na konci prvohor – v období permském (před 250 miliony let) se Pangea začala rozdělovat na dva menší celky – prakontinety Laurasii na severu a Gondwanu na jihu. Postupně se i tyto prakontinety začaly rozpadat v menší části. Zbytky zaniklých prakontinetů se staly základem dnešních světadílů, které začaly postupně nabývat dnešní polohy a obrysů.

Kontinent Pangea

Geologický vývoj

Geologický vývoj středoamerické oblasti je dán polohou mezi dvěma dílčími americkými deskami. Až během třetihor došlo k pevninskému spojení mezi Severní a Jižní Amerikou (v období miocénu nebo pliocénu).

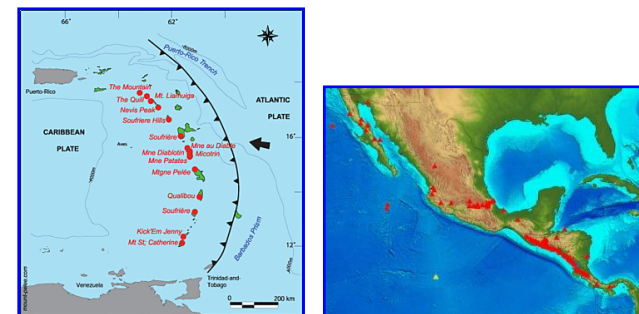
Do této doby byl poloostrov Yucatán součástí Severní Ameriky a Panamský poloostrov výběžkem Jižní Ameriky. Severní Karibik a Mexiko leží na **Severoamerické litosférické desce**. Střední Amerika a většina karibských ostrovů leží na **Karibské litosférické desce**, která je na jihozápadě omezena **středoamerickým příkopem** a na východě ostrovním obloukem Malých Antil. Na východě se pod ní podsunuje oceánská kůra Atlantského oceánu, podobně je tomu na západě, kde se v místech Akapulského příkopu podsunuje oceánská kůra Tichého oceánu (deska Kokosová) pod desku karibskou. **Kokosová litosférická deska**, která je oddělena od pevniny středoamerickým příkopem, přiléhá ze západu ke Střední Americe a Mexiku. Ostrovní oblast Antilskou ještě ve třetihorách nahrazovala tzv. **Ostrovní oblast pacifická**, ta zmizela pod hladinou moře. Velké Antily jsou tvořeny zbytky vrásových a zlomových pohoří. Velké množství ostrovů v západní části Malých Antil vzniklo v období třetihor, kdy probíhala vulkanická činnost.

Litosférické desky

Vulkanická činnost

V oblasti Střední Ameriky se nachází více než 70 sopek, které byly aktivní již během holocénu a mnohé z nich jsou aktivní dodnes. Řetězec sopek se táhne při pobřeží kontinentu od hranic Mexika až na území Kostariky. Tento sopečný oblouk má délku 1 500 km. Zahrnuje útvary od velkých stratovulkánů, přes kumulovulkány po sopečné kužele. V kalderách sopek se vyskytují vulkanická jezera. Sopky byly vytvořeny subdukcí – procesem, kdy se oceánská kokosová deska podsouvá pod kontinentální karibskou desku. V Malých Antilách je 19 aktivních vulkánů nacházejících se na 11 ostrovech.

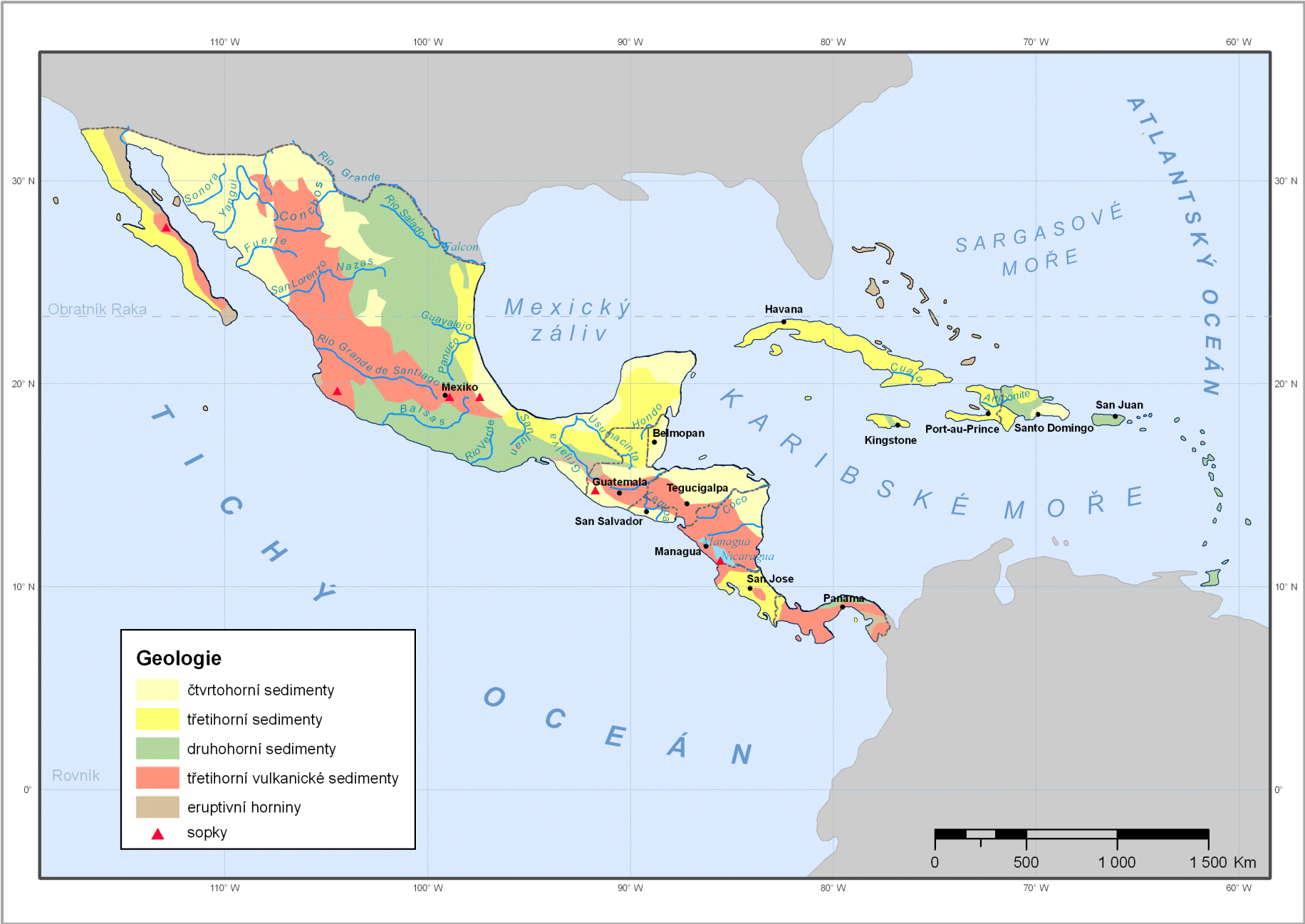

Rozmístění sopek na Malých Antilách a v pevninské části

Přírodní rizika

Území Střední Ameriky je často postihováno různými přírodními katastrofami. Mezi nejčastější patří sopečné erupce a zemětřesení, ničivé hurikány a tropické bouře, sesuvy půdy a povodně.

GEOLOGIE

PŘÍRODNÍ SFÉRA

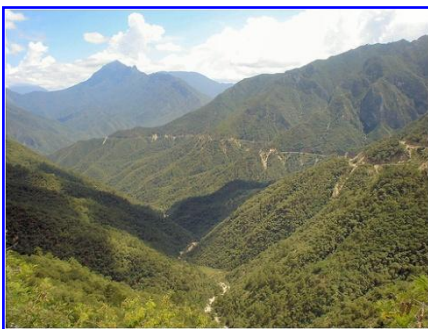
RELIÉF

Povrch Střední Ameriky je z velké části hornatý. Horský systém prostoupený mohutnými vulkány začíná u severních hranic Mexika a u hranic s Guatemalou přechází ve Středoamerické Kordillery.

Sierra Madre a mexické sopky

V Mexiku hory pokrývají asi 80% území, tímto rozsahem se řadí mezi největší soustavy pohoří na světě. Základ celého horského systému tvoří dva hřebeny. Západní se nazývá **Sierra Madre Occidental**, východní **Sierra Madre Oriental**. Mezi nimi se rozkládá široká Mexická plošina s bezodtokovými pánvemi. Mezi městy Mexiko a Veracruz leží největší mexické vulkány, kterými jsou **Pico de Orizaba** (Citlaltépetl, tj. Hvězdná hora, 5 700 m), **Popocatepetl** (Kouřící hora, 5 452 m). Jižním pokračováním Sierry Madre Occidental je **Sierra Madre de Sur**, najdeme ji podél Tichého oceánu. V Tehuantepecké šíji přechází v **Sierru Madre de Guatemala**. Nejvyšším vrcholem je neaktivní stratovulkán **Tajumulco** (4 210 m), nejnavštěvovanějším místem je činný vulkán **Pacaya** (2 552 m). Toto pohoří posléze přechází ve **Středoamerické Kordillery**. Západní pobřeží Mexika lemuje **Pobřežní tichooceánská nížina**. Na východě Mexika podél **Mexického zálivu** se táhne nížina, která se na jihu zužuje a na jihovýchodě zaujímá celý poloostrov Yucatán.

Nížina je na poloostrově pokryta tropickým deštým pralesem. Yucatán je tvořený vápencovou plošinou a krasovými tvary.

Sierra Madre Oriental

Středoamerické Kordillery

Středoamerické Kordillery navazují na Sierru Madre na hranicích Mexika s Guatemalou a probíhají jako jeden hřeben až do Jižní Ameriky. Vyčnívá v něm řada sopečných vrcholů a charakterizují ho vysoké náhorní planiny. Severní část Guatemaly je vyplněna vápencovou plošinou **El Petén**. Jediným převážně nížinatým státem oblasti je Belize. Severní polovinu státu na hranici s Mexikem tvoří nížinná vápencová tabule s bažinami, na jihu se prudce zvedá nevysoké **Mayské pohoří**. Východní pobřeží lemuje řada korálových ostrovů. Na území Nikaraguy se Kordillery výrazně zužují, ve východní části země pohoří klesá do bažinaté nížiny s lagunami. Západ vyplňují tektonická jezera, největšími jsou **Nicaragua** a **Managua**. Pás Středoamerických Kordiller se dále táhne

přes území Kostariky až do Panamy. V centrální části Kostariky se nachází aktivní sopka **Poás**, která se proslavila v roce 1910, kdy vyvrhla sloup páry vysoký 6 km. Podél hranic Nikaraguy a Kostariky se rozprostírá rozsáhlá bažinatá nížina. Pobřeží Panamy lemuje pobřežní nížina.

Sopka Poás

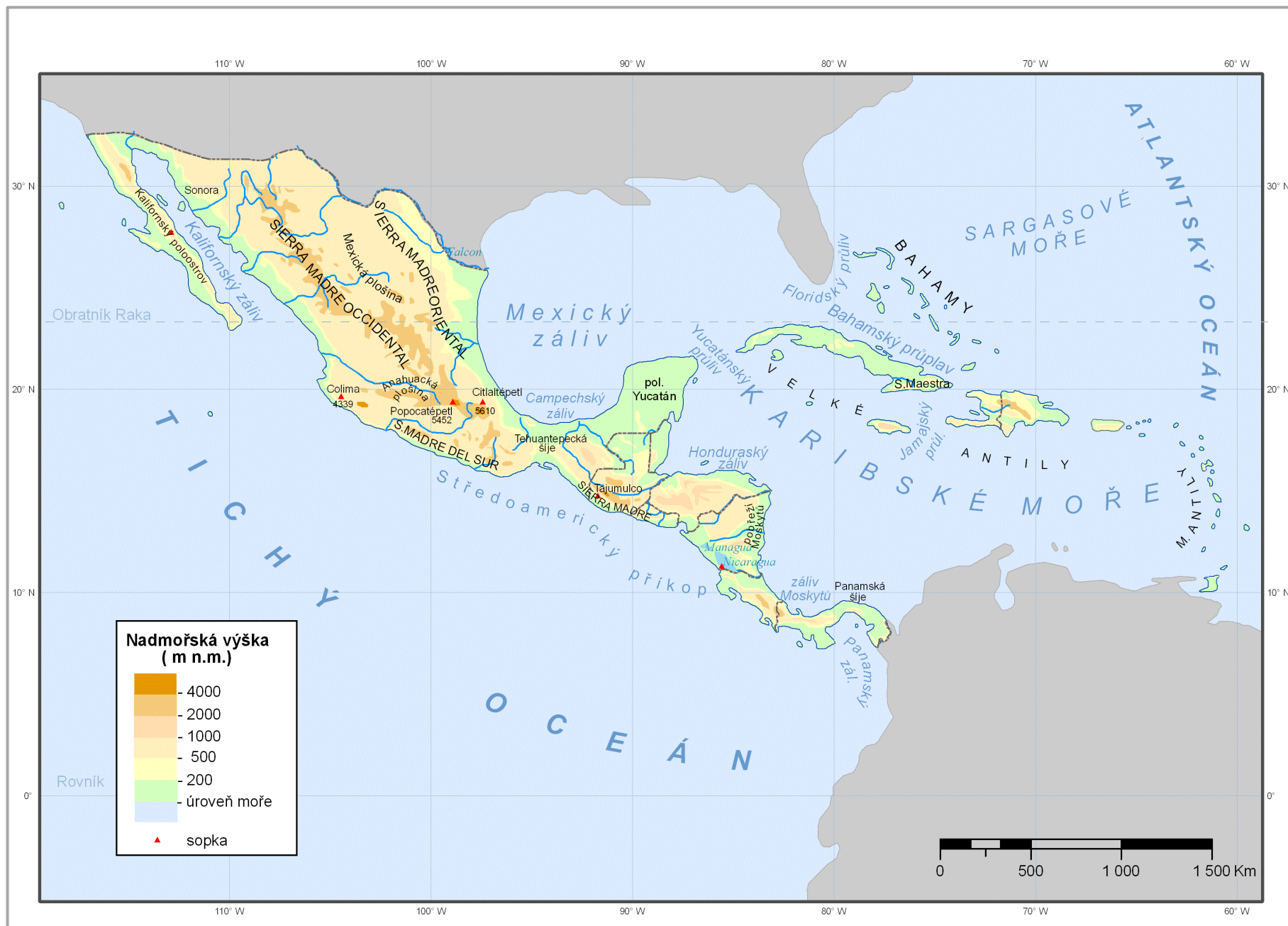

Sierra Maestra

Ostrovní část

Z Hondurasu se táhne pás Kordiller do oblasti ostrovů pevninského původu. Postupuje přes Jamajku – pohoří **Modré hory**, na Kubu – nejvyšším pohořím je **Sierra Maestra** s nejvyšší horou ostrova **Pico Turquino** (kolem 2 000 m) a Haiti – **Massif du Nord**. Sierra Maestra z Kubu pokračuje na Hispaniolu pásmem **Cordillery Central**, kde se zvedá nejvyšší hora Karibiku **Pico Duarte** (3 087 m), ležící v Dominikánské republice. Horské pásmo je ještě patrné na Guadeloupe, objevuje se i na Barbadosu a ostrovech Trinidad a Tobago, odkud se obloukem vrací na jihoamerický kontinent. Ostatní oblasti těchto ostrovů jsou většinou nížinaté. Na ostrovech Kuba, Haiti a Jamajka se vyskytují krasové oblasti.

GEOMORFOLOGIE

PŘÍRODNÍ SFÉRA

PODNEBÍ

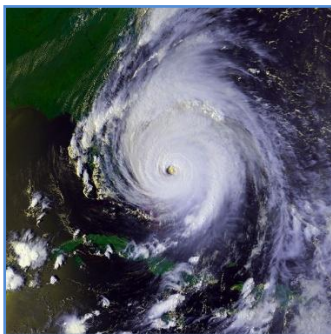
Podnebí je závislé na několika základních faktorech, které platí pro celou zeměkouli. Prvním z nich je **úbytek tepla od rovníku k pólům**, což se projevuje ve vzniku klimatických pásů. Druhým jevem je **převaha západního proudění** v mírných šířkách. Proudění je značně omezeno vysokými hřbety Kordiller, které brání pronikání oceánského vzduchu do nitra kontinentu. Třetím činitelem je **existence tlakových minim nebo maxim** s celoročním nebo sezónním charakterem. Spojením všech klimatických faktorů se utvářejí různé klimatické oblasti, charakterizované hlavně **teplotním režimem** a **množstvím srážek**.

Subtropická oblast

Subtropy leží na severní polokouli mezi 30° a 45° severní šířky., patří k nim sever Mexika. Pás se táhne od Mexického zálivu po Kordillery. Vyznačuje se teplým vlhkým klimatem s mírnými zimami, které jsou někdy narušovány vpády velmi chladného arktického vzduchu. Léta jsou zde teplá (průměrná teplota 26 °C) a srážky nadprůměrné (ročně 1 000 - 1 500 mm). Pobřeží je často postihováno silnými větry – hurikány.

Tropická oblast

Východní část pevniny a ostrovní oblasti vyplňuje tropický vlhký pás. Charakteristické jsou vysoké teploty, malý rozdíl průměrných teplot mezi létem a zimou, střídání období s vyššími a nižšími srážkami. Srážky na karibské straně jsou asi dvakrát vyšší než na tichomořské. V některých místech spadne až 6 000 mm ročně.

Hurikán Floyd

Subekvatoriální oblast

Na území Střední Ameriky zasahuje subekvatoriální oblast od Nikaraguy po Panamu. Průměrné teploty vzduchu se pohybují v rozmezí 24 ° - 28 °C s malými denními výkyvy teplot. Roční úhrny srážek dosahují okolo 2 000 mm. Střídají se období suchých a deštivých sezón.

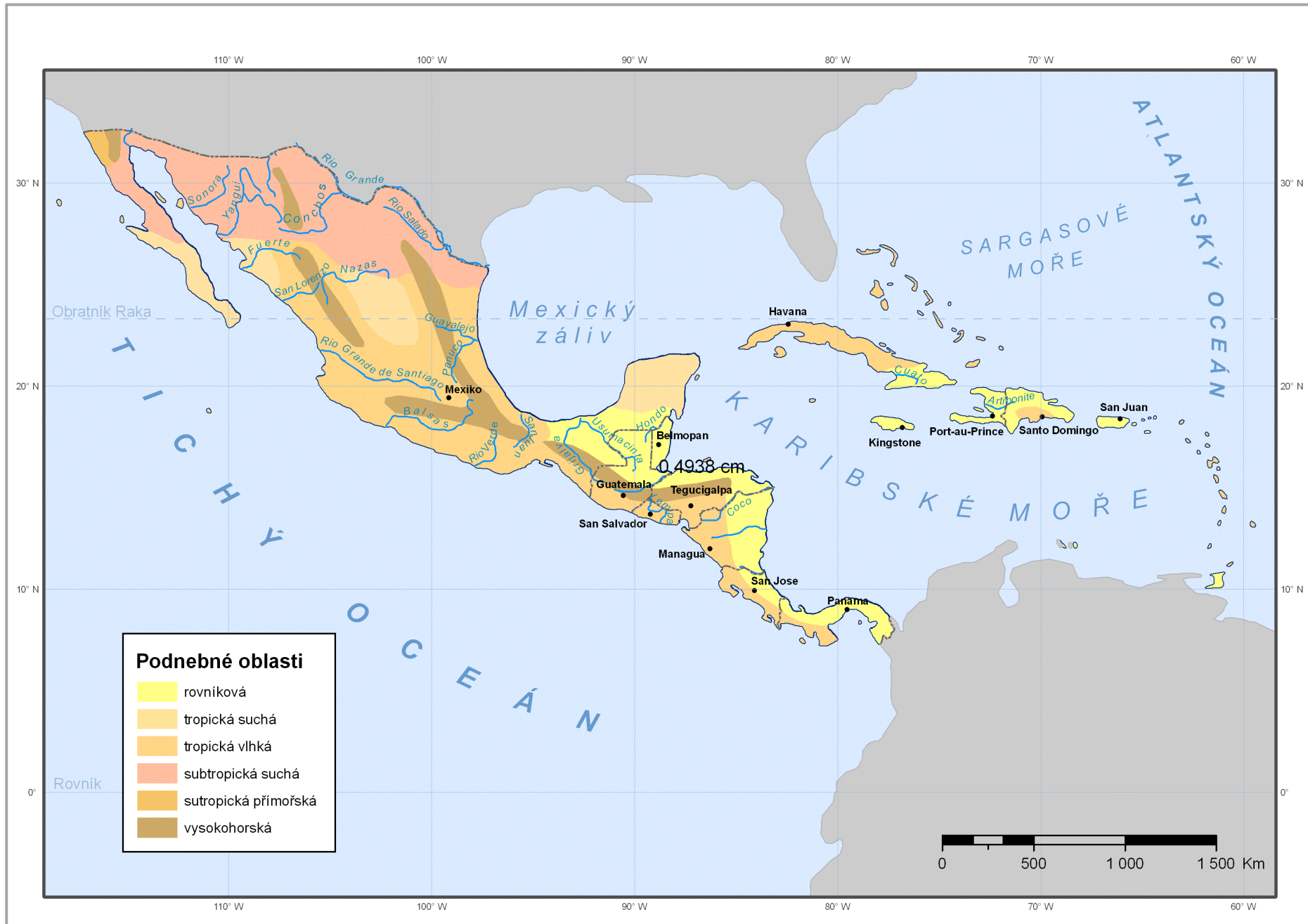
Vysokohorská oblast

Teploty v horských oblastech jsou nižší a v závislosti na nadmořské výšce se vytvořila vertikální zonalita. Kombinace deštivého léta a suché zimy vytváří příznivé podmínky pro osídlení a zemědělství. Průměrné roční srážky se pohybují okolo 500 mm.

Vertikální klimatická zonalita

Projevuje se především v oblasti pevninské části Střední Ameriky. **Tierra caliente** (horké pásmo) zasahuje do výšky 650 m n. m. Je to nejnižší a nejteplejší pásmo s poměrně velkými srážkami a tropickou vegetací. Od srpna do října trpí tato oblast tropickými hurikány. Průměrná teplota 23 °C - 28 °C. **Tierra templada** (mírné pásmo) se rozkládá v nadmořských výškách 650 m – 1 800 m, rostou zde borové a dubové lesy a množství subtropických užitkových kultur. Průměrná teplota 16 °C – 23 °C. **Tierra fría** (chladné pásmo) zasahuje do výšky 3 000 m n. m. Pro oblast jsou charakteristické řídké srážky a velké teplotní rozdíly mezi dnem a nocí. Roste zde obilí, ovoce, brambory a další plodiny. Průměrná teplota 10 °C – 17 °C. V nejvyšším pásmu je **tierra helada** (mrazivé pásmo) s průměrnou teplotou 0 ° - 10 °C.

PODNEBÍ

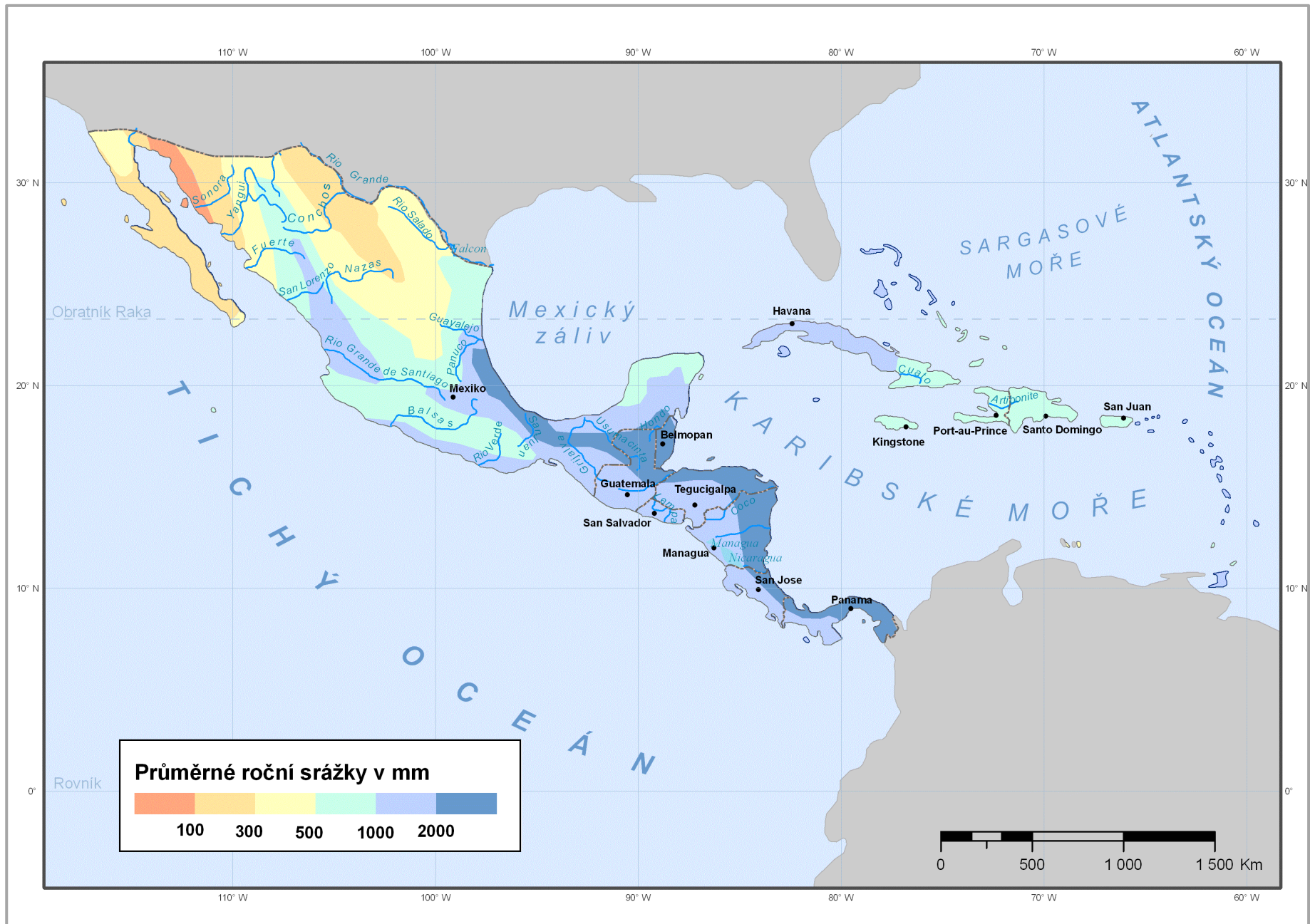
ČERVENOVÉ TEPLoty

LEDNOVÉ TEPLoty

SRÁŽKY

PŘÍRODNÍ SFÉRA

VODSTVO

Říční síť se vytvořila v závislosti na podnebí, terénu a dalších vlivech. Vysoký pás hor na západě celé oblasti je příčinou toho, že většina území Střední Ameriky patří do úmoří Atlantského oceánu. Do Karibského moře ústí i největší řeka území **Rio Grande**, která tvoří část severní hranice Střední Ameriky. Do Tichého oceánu ústí např. mexické řeky **Grande de Santiago**, **Yanguí** a salvadorská řeka **Lempa**. Oblast mexických hor je velmi chudá na vodní toky, zásobování pitnou vodou je vůbec jedním z největších problémů této země. V severním Mexiku jsou zdroje vody jednak z tajícího sněhu, jednak z pasátových dešťů na východním pobřeží. Centrální část severního Mexika leží v bezodtoké proláclině, protože veškerá srážková voda se vsákne. Oblasti krasové mají zásoby podzemních vod, těch se využívá převážně k zavlažování. Na severním pobřeží Yucatánu a v oblasti tehuatepecké šíje převládá režim tropických řek. Obrovské množství vody, které přinášejí tropické deště, odvádějí do dvou světových oceánů stovky řek. Jsou relativně krátké, ale vodnaté s velkým spádem. Na pobřeží Tichého oceánu spadne ve Střední Americe menší množství srážek než na straně východní. Vysoké průtoky se projevují v oblasti v období dešťů (červen, září). Roční rozdělení srážek na řekách Střední Ameriky je značně nerovnoměrné. Řeky v karibské oblasti jsou vzhledem k relativně malé velikosti ostrovů krátké a nemají složitý vývoj.

V oblasti se nachází málo rybníků a jezer, ale existuje mnoho potoků a bystřin, zejména ve vyšších a vlhčích místech.

Řeky

Nejdelsí řekou území je **Rio Grande**, která ústí do Mexického zálivu Atlantského oceánu. Na mnoha úsecích vysychá, ale v době dešťů a při tání sněhu tu vznikají povodně. Její vody se užívá k zavlažování, především v pobřežní nížině. Velký význam má hraniční řeka mezi Hondurasem a Nikaraguou – řeka **Coco**, která odvodňuje největší jezero oblasti Nikaragua. Čtyřmi většími řekami ostrovní části jsou **Cauto** na východě Kuby, **Artibonite** na Haiti, **Rio Yaque del Norte** a **Rio Yaque del Sur** v Dominikánské republice.

Jezerá

Největším sladkovodním jezerem ve Střední Americe je jezero tektonicko – sopečného původu **Nikaragua** (8430 km²), které vzniklo přehrazením zálivu Tichého oceánu. Je jediným sladkovodním jezerem na světě s mořskými živočichy, jako jsou žraloci, mečouni, pilouni. Do jezera se dostali z Karibského moře řekou **San Juan**. V okolní vegetaci žije mnoho vzácných druhů ptactva. Jezero **Managua** (1134 km²) se nachází v tektonické propadlině v nadmořské výšce 37 m. Jezero dlouho sloužilo jako sběrna splašků, což vedlo k jeho znečištění.

Je odvodňováno řekou **Tipitapa**, která se vlévá do jezera Nikaragua. Další velkou sladkovodní plochou je umělé jezero **Gatún** v Panamě, které vzniklo jako součást Panamského průplavu. Jezero Nikaragua a Panamský kanál jsou jediná dvě místa, přerušující jinak souvislý horský řetěz Středoamerických Kordiller.

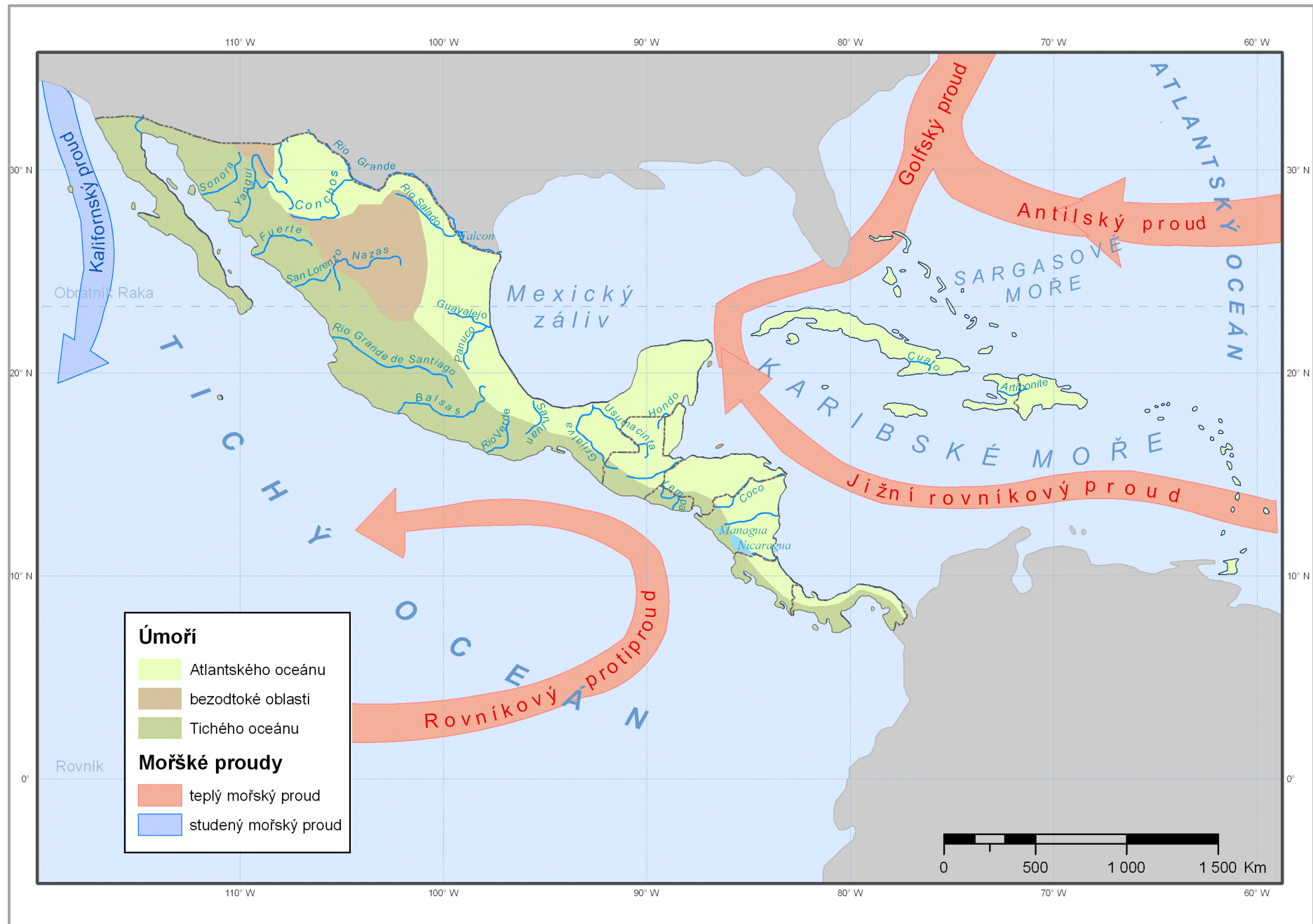

Jezero Nicaragua

Karibské moře

Je součástí Atlantského oceánu v tropickém pásu mezi Střední Amerikou, Velkými a Malými Antilami a severním břehem Jižní Ameriky. Rozprostírá se na ploše okolo 2 754 000 km². Nejhlubším místem je Kajmanský příkop (7 680 m) mezi Kubou a Jamajkou. Teplota vody je vysoká, v létě dosahuje až 28°C. Karibik je domovem asi 9% světových korálových útesů. Korálové útesy rostou v teplých, mělkých vodách, obvykle jen při pobřeží. Více než polovina korálů z této oblasti zmizela nebo je vážně ohrožena. Příčinou je globální oteplování, růst populace, rybolov a hurikány. V Karibském moři žije více než 500 druhů ryb, rejnoci, morény, chobotnice a žraloci.

ÚMOŘÍ

PŘÍRODNÍ SFÉRA

PŮDY

Půdy vznikly **přeměnou** svrchní části litosféry v důsledku vlivu sluneční a tepelné energie, vody a vzduchu. Podle odlišných klimatických podmínek se na Zemi vytvořily a jsou rozšířeny hlavní **půdní typy** a jejich výskyt se mění směrem **od pólů k rovníku** a **od hladiny oceánu k vrcholům hor**.

Hlavním činitelem ovlivňujícím tvorbu půd ve Střední Americe a v Karibské oblasti, jsou **vyšší teploty**. V půdním pokryvu celé oblasti převažují **červenozemě**. V severní oblasti Mexika je zóna **hnědých a šedých lesních půd** a **černoze země travnatých stepí**. Při pobřeží Mexického zálivu se nacházejí **močálové lesní půdy**. Na poloostrově Yucatán najdeme **lateritické půdy** a **červenozemě**.

Černoze země travnatých stepí

Charakteristické půdy stepních oblastí severního Mexika jsou červenozemě travnatých stepí. Vznikly dlouhodobým hromaděním humusu, který se vytvořil rozkladem kořenů stepních rostlin. Mají vysoký obsah živin, drobně hrudkovitou strukturu, neutrální reakci, proto patří k nejúrodnějším půdám.

Červenozemě, lateritické půdy

Vyskytují se v oblastech s vlhkým tropickým a subtropickým podnebím. Název půdy je odvozen od její načervenalé barvy, která se vytváří procesem zvaným **ferritizace** – v období dešťů probíhá v teplém podnebí rychlé zvětvávání a půda se obohacuje sloučeninami železa a hliníku. V období sucha se vzlínající voda bohatá těmito sloučeninami vypařuje na povrchu a vzniká odolná železitá kůra. Jsou to kyselé půdy, chudé na živiny – vydatnými dešti se humus vymílá do větších hloubek. Půdy vyžadují intenzivní hnojení, poté poskytují dobrou úrodu. Jsou vhodné k pěstování tabáku, bavlny, čaje a sóji.

Tabáková plantáž na Kubě

Hnědé a šedoohnědé půdy

Najdeme je v západním Mexiku a v pohraniční oblasti severního Mexika. Vznikají v oblastech se suchým klimatem, kde jsou pouze občasné

srážky. Půdy mají malé množství humusu, jsou hlinité, písčité, štěrkovité i kamenité. Zemědělsky se využívají jen z malé části jako pastviny.

Hnědé lesní půdy

Typické půdy vrchovin, pahorkatin. Chemickým zvětváváním se uvolňuje železo, které půdu zbarvuje do hněda. Využívají se převážně pro lesní produkci. Na svazích s nižším sklonem lze pěstovat méně náročné plodiny.

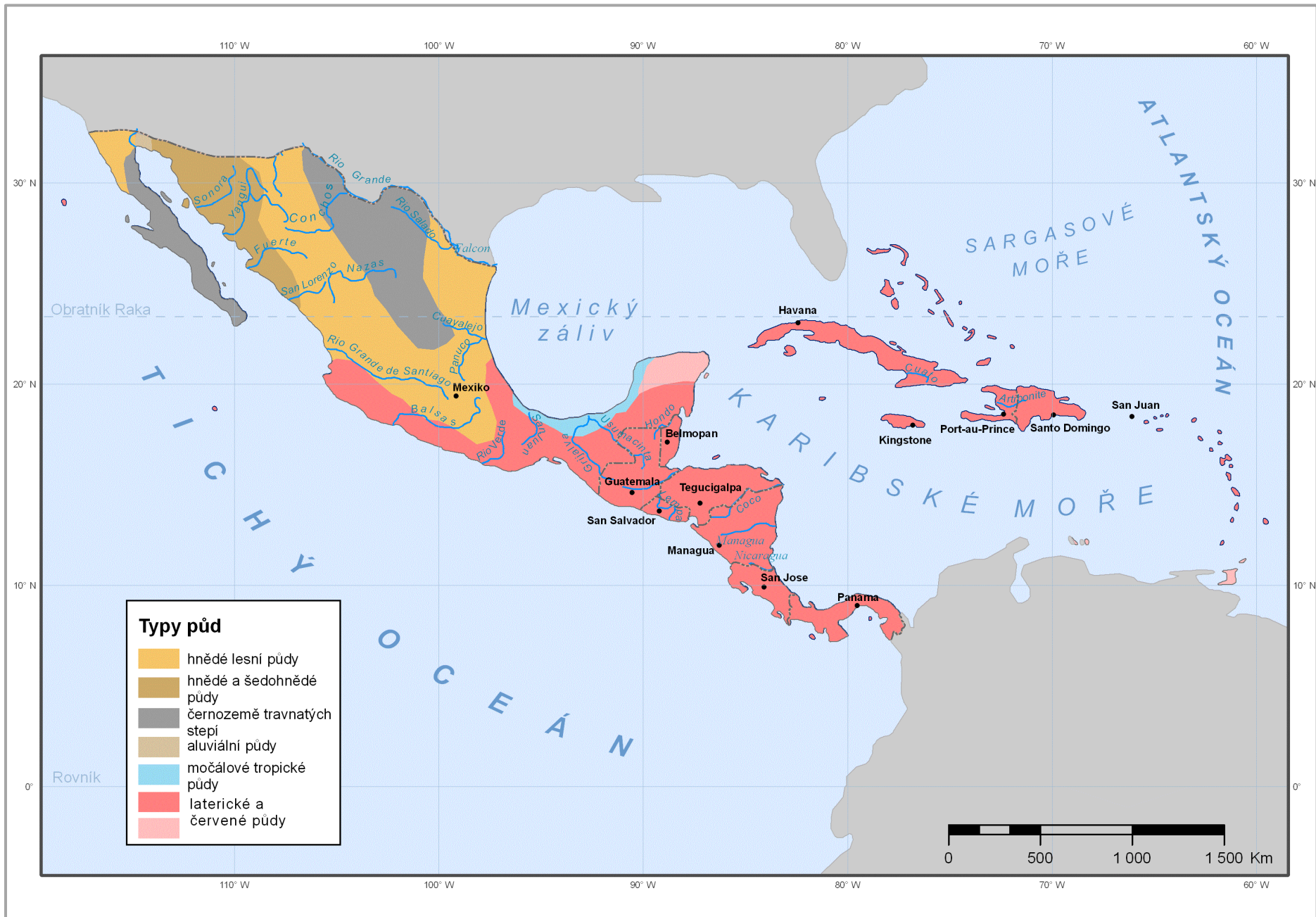
Močálové tropické půdy

Nacházejí se při pobřeží Mexického zálivu. Jde o stále provlhčenou půdu s vegetací v nízké položené oblastech. Močály Mexického zálivu jsou domovem porostů mangrovníků. Půda se dá zemědělsky využít jen v případě odvodnění. Často bývají označovány jako neproduktivní půdy.

Mangrovníkové porosty v Mexiku

PŮDY

PŘÍRODNÍ SFÉRA

PŘÍRODNÍ KRAJINY

Typ vegetace určují klimatické poměry, zejména množství tepla a srážek. Geografické poloha území, vzdálenost od rovníku a od oceánu jsou další významné faktory ovlivňující vegetaci. Působením všech faktorů se na území Ameriky vytvořila různá přírodní společenstva, **biomy**. Jejich základní charakteristika je dána typem klimatu, tvary reliéfu, geografickou polohou a určitými druhy rostlin a zvířat.

Stálezelené tropické deštné lesy

Vyskytují se v oblastech s **vlhkým** a velmi **teplým klimatem**, průměrná roční teplota se pohybuje od 24 °C do 29 °C. Objevují se především na východním pobřeží a v oblasti Velkých Antil, kde ale rozhodující podíl vegetace připadá na savanu. Na návětrných místech dosahují srážky vlivem pasátu až 3 000 mm. Z typických druhů stromů lze uvést kaučukovník, kakaovník pravý, balzu, kapok, palmy, maniok a mahagon. Z bylin se vyskytují liány, orchideje a trávy.

Deštný prales v Kostarice

Opadavé vlhké lesy

Tím že opadají, utlumí životní aktivitu a přežijí **období sucha**. Nachází se v oblastech nižších srážek, což je na západní straně Středoamerické šíje a na Antilách. Listy shazují postupně všechny dřeviny podle druhu. Průměrná výška stromů je okolo 20 m. Tyto lesy se také nazývají monzunové lesy.

Mangrové porosty

Jedná se o specifický biom v nížinné pobřežní oblasti s nadměrným množstvím srážek - oblast pobřeží Hondurasu a Baham. Porosty mangrovníků tvoří místy nepropustné houštiny v hlubokých zátokách a v lagunách. Jsou složeny ze stále zelených dřevin, které bývají často zaplavovány až po koruny. Považujeme je za velmi cenný ekosystém, přesto jsou ohroženy. Vládní agentury pro životní prostředí činí kroky k ochraně a zachování mangrovníků, protože se zde vyskytuje velké množství endemitů. Mangrovníky tvoří přirozenou ochranu před bouřkami a hurikány.

Savany a stepi

Stepi tvoří vysoké porosty trav táhnoucí se podél celého pásma Kordiller. K typickým přírodním podmínkám patří rovinný reliéf náhorních plošin. Roční úhrn srážek se pohybuje okolo 550 mm. Klima je typicky kontinentální, s velkými sezónními i denními výkyvy teplot. Savany vyplňují centrální část Mexika a Antily. Označují se tak **travnaté oblasti** tropických a subtropických oblastí s výskytem sezonních dešťů.

Pouště a polopouště

Pouštní charakter mají oblasti v severním Mexiku a sahají až k břehům Kalifornského zálivu. Směrem k jihu přecházejí v travnaté a křovinné savany. Hojně se tu vyskytují některé druhy bezlistých, hojně kvetoucích **kaktusů, agáve, juky a mimózy**. Nejznámějšími mexickými pouštěmi jsou **Sonorská a Mojavská poušť**.

Kaktus Saguáro

Vysokohorská vegetace

Objevuje se v horském pásmu Kordiller. V rozmezí 850 – 1 650 m se rozprostírá pásmo mírně chladnější vysočiny s většinou zelenými listnatými i jehličnatými lesy a velice hustým podrostem. Nad 1 650 m začíná pásmo **mžných lesů** s celoročně chladným počasím. Základem lesa jsou obrovské mahagonové duby s provazci lián a neproniknutelná spleť trav a bylin. Ve výškách nad 3 300 m roste **alpínská vegetace** s krátkou tvrdou trávou, mechy a zakrslými keři. V Mexiku jsou dominantními dřevinami **jedle mexická** a ve vyšších polohách **borovice Hartwegova**.

PŘÍRODNÍ SFÉRA

ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ

Rozmístění rostlin a živočichů ve Střední Americe ovlivňují především **nadmořská výška** a **množství srážek**.

Východní oblasti a návětrné strany ostrovů, které mají dostatek srážek, jsou pokryty **tropickým deštným lesem**. Ten najdeme např. na mexickém poloostrově Yucatán, v plošině El Patén v Guatemale, ve východní Nikaragui, na návětrných svazích Kuby, na severu Dominikánské republiky a jinde. Tropický deštný les je domovem tapíra, mravenečníka, lenochoda, jaguára, ocelota, tukana, množství opic a papoušků, četní jsou plazi a hmyzožravci. Na Kubě se vyskytují aligátoři. Rostlinstvo tropických deštných lesů je velmi bohaté. Na kmenech a větvích padlých stromů rostou květiny, např. **orchideje**.

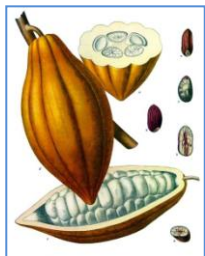

Orchidej tropického deštného pralesa v Kostarice

Z korunového patra visí **liány** a jiné popínavé rostliny. Země je porostlá malými rostlinami a keři. Odumřelé kmeny a listy tlejí ve vlhkém ovzduší velmi rychle a jsou rozkládány **houbami**. Typickými zástupci z řad dřevin jsou různé druhy

palem, mahagon, maniok, kaučukovník, kakaovník pravý, balza, kapok.

Nížinné oblasti s nadměrným množstvím srážek pokrývají bažinné mangrovníkové porosty (pobřeží Hondurasu, Baham aj.). Žije v nich mnoho druhů ptáků – ledňáčci, fregatky, kormoráni. Mangrovníky jsou rájem pro velké množství plazů, hmyzu a obojživelníků, vyskytují se tu mořské houby a různé druhy ryb. Některé živočišné druhy se vyskytují pouze v mangrovnících, např. **lesňáček žlutý**, **aratus pisonii** – zvláštní druh kraba.

Plod kakaovníku

Lesňáček žlutý

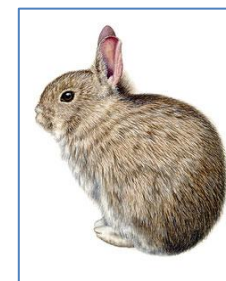
Nejsušší oblasti severního Mexika pokrývají pouště a polopouště, kde rostou kaktusy a suchomilné (*xerofytní*) rostliny. Ve vyšších polohách centrálních plošin najdeme step – bezlesou oblast pokrytou travinami, křovinami, a sukulenty. Ve stepních a polopouštních oblastech žijí americké antilopy, jelení zvěř, pásovci, pumy a kojoti a hlodavci, např. vačice.

Oblasti s vyššími nadmořskými výškami pokrývají lesy. Značná část lesů již byla sice vykácena, ale stále v oblasti najdeme lesy jehličnaté, listnaté i smíšené. Jehličnaté lesy rostou pouze na svazích západních hor a ve vysokých horských oblastech Kuby (borovice, vejmutovka a jedle). Zvířena mexických hor je velice chudá. Vzácný a ohrožený je endemický **králík lávový**, leguánci rodu *Sceloporus*. Smíšené lesy tvořené převážně duby a borovicemi najdeme na Salvadoru. Lesy místy listnaté jsou v Kostarice, na Bahamách a v Dominikánské republice. Jihozápad Mexika a poloostrov Yucatán jsou porostlé suchým tropickým lesem, vyšší vlhčí polohy subtropickým lesem s **duby** a **sosnami**. Jedním z nejzajímavějších živočichů je motýl **monarcha stěhovavý**. Zimoviště motýlů je asi 150 km jihovýchodně od Ciudad de Mexico.

V Mexiku se vyskytuje řada rostlin a hub s obsahem halucinogenních látek, které indiáni odedávna využívali při obřadech. Jde o některé druhy kaktusů, durmanů či hub.

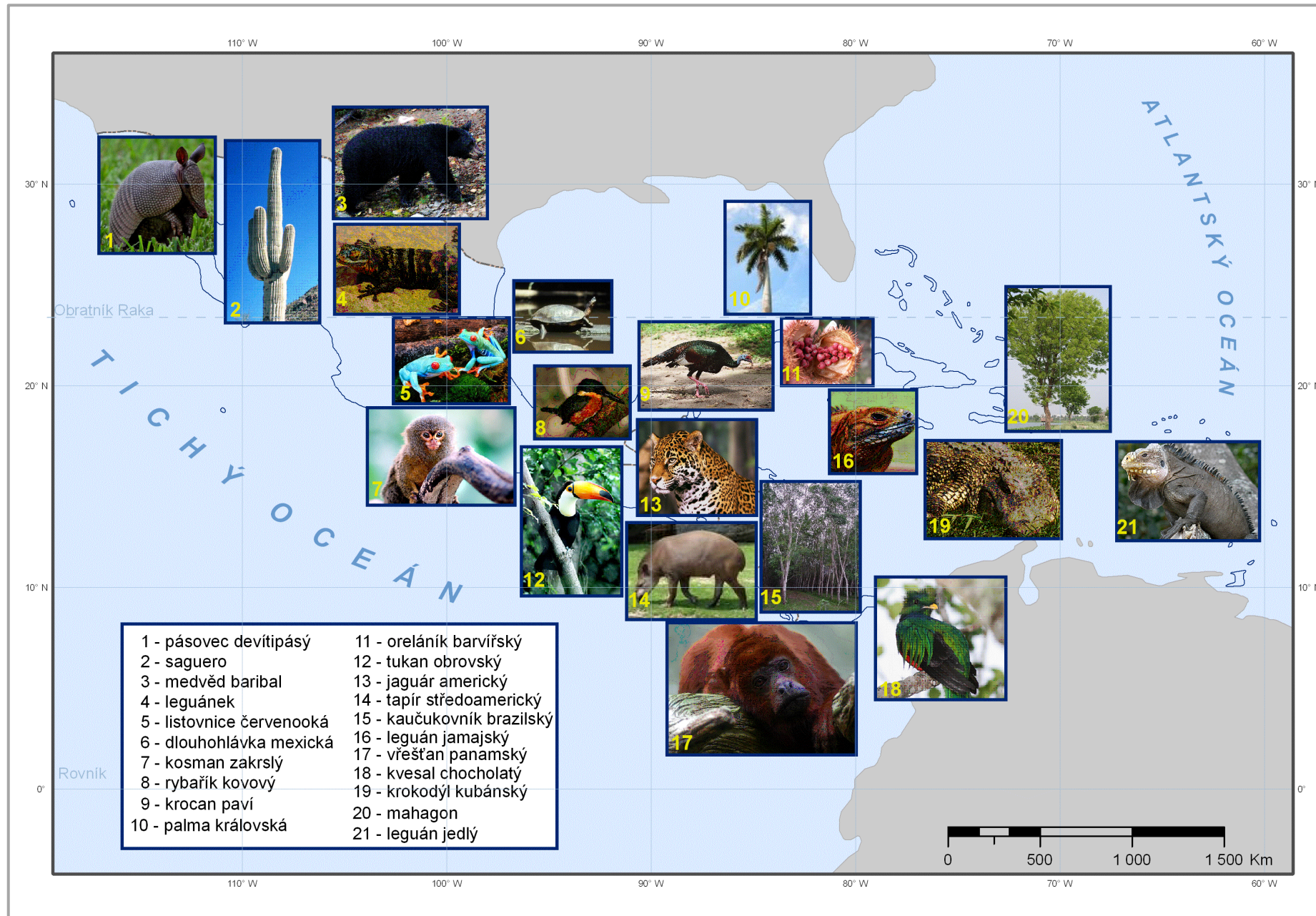

Monarcha stěhovavý

Králík lávový

FAUNA, FLÓRA

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

MEXICO

Mexiko o rozloze jedné pětiny USA sdílí se svým sousedem nejdelší hranici. Mexičané tvoří největší španělsky mluvící národ. Území Mexika je nejširší u severní hranice s USA, směrem k jihu se postupně zužuje a stáčí k východu. Západní pobřeží pevniny omývá Tichý oceán. Povrch Mexika je hornatý, nejvyšší vrcholy překračují 3 000 m n. m. Poloostrov Yucatán je tvořen vápencem. Střed Mexika vyplňuje velká bezodtoková rovina zvaná Mexická plošina. Na východě se nalézá pásmo Sierra Madre Oriental, západní stranu pánve obklopují hory Sierra Madre Occidental. Mexická plošina zabírá téměř polovinu území Mexika a její povrch se svažuje směrem k jihu, kde se nalézají četná vulkanická pohoří. Pobřežní nížina obklopuje pobřeží okolo Mexického zálivu, směrem k jihu se zužuje, ale na jihovýchodě zaujímá celý poloostrov Yucatán. V jižní části je doprovázena četnými močály, lagunami a písčnými kosami. Nejdelší řeka, Rio Grande, teče podél 2 000 km dlouhé hranice mezi Texasem a Mexikem a poté ústí do vod Mexického zálivu.

Mexiko nabízí celou řadu klimatických zón. V oblasti se setkáme s horskými stále zasněženými vrcholy, s horkými a vyprahlými poušťmi anebo s vlhkými pralesy. Konkrétní podnebí dané oblasti je přímo závislé na její nadmořské výšce a zeměpisné šířce.

Nejvlhčí oblastí vůbec je poloostrov Yucatán, kde může ročně spadnout až 3 000 mm srážek. Mexické ekosystémy poskytují vhodné podmínky pro život mnoha druhů rostlin a živočichů. Kaktusy a jiné rostliny snášející dlouhodobé sucho rostou v nesusších pouštních oblastech na severu země. V polopouštích můžeme najít také různý hmyz, ještěrky, kojoty a pásovice. Ve velmi teplých, ale zároveň vlhkých oblastech jižního Mexika se rozkládají deštné pralesy, v nichž nalézá útočiště celá řada druhů plazů, ptáků a savců. Ve větším počtu se zde vyskytují opice, jaguáři, mravenčníci a mnoho ještěrek. V horách žijí medvědi, divoká prasata a oceloti. Mnoho živočichů mexických hor se zařadilo mezi ohrožené druhy. Důvodem je pokračující odlesňování horských oblastí, což významně poškozuje životní prostředí. Zemědělství je dosud hlavním zdrojem obživy obyvatel. Nejrozšířenějšími plodinami jsou tradičně kukuřice a fazole. Plantážním způsobem se pěstuje cukrová třtina, bavlník, sisal, káva, kakao, ananas a mnoho jiných tropických a subtropických plodin. Velké pozornosti návštěvníků se těší pozůstatky vyspělých indiánských kultur z předkolumbovského období ve středním Mexiku a poloostrově Yucatán.

Popocatepetl

Poušť desrt

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

GUATEMALA

Guatemala je hornatá země, která leží v oblasti postihované častým zemětřesením a sopečnou činností. Geograficky se dělí na dvě hlavní pásma, která protínají zemi. Severněji se nacházejí starší a značně erodované horské hřebeny, dosahující místy výšky přes 3000 m n. m. Jižněji se nachází mladší pásmo, které obsahuje asi 30 sopek, z toho tři jsou stále činné. Přibližně jednu třetinu rozlohy státu na severu Guatemaly zabírá nížina zvaná El Petén. Většinu pánve pokrývá hustý deštný les, který vytváří největší souvislý porost ve Střední Americe a tvoří útočiště pro četná zvířata. Nejzajímavějším zde žijícím savcem je jaguár, největší šelma Střední Ameriky.

Ačkoliv země leží v tropickém pásmu, je ochlazována mořem. Vzniká tak řada horských a nížinných typů podnebí. Na pacifickém pobřeží teploty běžně šplhají v průměru přes 30 C, zatímco v oblastech nad 1800 m. n. m. se pohybují mezi 10 a 16 C. Území Guatemaly bylo starou kulturní oblastí Mayů, kteří sídlili hlavně na El Peténu. V r. 1524 byla Guatemala objevena a dobytá Španěly a v r. 1839 se stala samostatným státem. Téměř polovina obyvatelstva je indiánského nebo ještě mayského původu. V současnosti má Guatemala největší problém se zdravotní péčí a se vzděláváním obyvatelstva. Číst ani psát neumí 39% dospělých žen.

El Petén

BELIZE

Severní polovina území sousedící s Mexikem je hlavně nížinného charakteru s množstvím močálů v blízkosti pobřeží. Druhá, jižní polovina se sestává ze savan, které dále přecházejí v horská pásma. Přes 40% plochy území zabírají lesy subtropického pásma. Lesy poskytují mnoho vzácných surovin jako tvrdé mahagonové dřevo, růžové dřevo z některých tropických stromů a zapotovou mléčnou šťávou, která se používá k výrobě žvýkaček.

Podél pobřeží je řada větších ostrovů a dlouhý řetěz korálových ostrůvků, který tvoří korálovou bariéru dlouhou 290 km. Jedná se o největší bariéru na západní polokouli. Většina území je pod vlivem pasátů. Průměrný úhrn ročních srážek na celém území se pohybuje kolem 2000 mm, průměrná roční teplota je 25 °C. Belize bylo kdysi součástí starobylé mayské říše, jejíž kamenné památky dodnes skrývá příkrov pralesa. Obyvatelstvo je charakteristické svým pestrým původem. Mesticové a kreolové tvoří 75% obyvatelstva.

El Caracol

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

SALVADOR

Salvador, nejmenší stát Střední Ameriky, vyniká různorodou krajinou, v které jsou zastoupené jak nížiny, tak překrásné hory vulkanického původu. Salvador je ze všech států Střední Ameriky, nejméně zalesněn. V minulosti většinu území pokrývaly lesy, ale intenzivní kácení pro získání zemědělské půdy způsobilo, že nyní lesy pokrývají 6% území. Salvadorské horské pásmo bylo osídleno indiány již před tisíci lety. Svahy místních sopek totiž pokrývá velmi úrodná půda, která odjakživa lákala zemědělce. Hory a kopce poskytují možnost vyrábět mnoho

elektrické energie prostřednictvím vodních elektráren. Rychle proudící voda roztáčí turbíny elektráren natolik, že vyrobí dvě třetiny potřeby celého státu. Salvador je nejhustěji obydlená země ve Střední Americe. Průměrný počet obyvatel činí 300 osob na km². Po mnoho let vlastnilo 75% veškeré půdy jen 14 rodin, ale pozemková reforma rozdělila půdu mezi více lidí. Po třináctileté naprosto ničující občanské válce, která skončila roku 1991, se rozdíl mezi bohatými a chudými příliš nezměnil a moc stále drží ve svých rukou poměrně malá skupina lidí.

Stratovulcán Santa Ana

HONDURAS

Třetí největší země Střední Ameriky, Honduras, se rozkládá skoro výlučně v hornaté oblasti. Honduras sousedí se dvěma moři, dlouhé pobřeží sdílí s Karibským mořem a krátké s Tichým oceánem. Jediná nížina se táhne podél pobřeží. Protéká jí řada řek, které pramení v honduraských horách. Většinu území zabírají sopečná horská pásma, z nichž nejvyšší se nacházejí ve středu a na západě země. Hory skrývají velké zásoby kovových rud, zejména stříbra, zinku, olova a zlata. Většina obyvatelstva je zaměstnána na velkých plantážích, na kterých

se pěstují banány, káva a exotické ovoce. Honduras je největší vývozce banánů na světě, prodej této plodiny představuje 25% příjmů celé země. Horské a podhorské oblasti nejsou vhodné pro zemědělství, ale velký spád terénu umožňuje vyrábět 80% veškeré elektrické energie pomocí vodních elektráren, které jako zdroj energie využívají prudký tok vody. Honduras má méně průmyslu než jeho sousedé a jeho obyvatelstvo patří mezi nejchudší národy v západním světě.

Sierra de Agalta

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

NIKARAGUA

Nikaragua bývá považována za nejkrásnější zemi Střední Ameriky, ale častá zemětřesení a občanské války značně poznamenaly její tvář. Nikaragua má členitou geografii, krajina se mění napříč jejím územím. Východní oblast Nikaraguy sousedící s Karibským mořem se nazývá Pobřeží moskytů. Toto území, které je částečně pokryto deštnými lesy a které je plné četných lagun a říčních delt, se táhne 70 km do vnitrozemí. Západní strana země má sušší podnebí a hlavní biotopem jsou zde savany. Mezi těmito dvěma geografickými jednotkami se nachází dlouhé horské pásmo, které obsahuje přes 40 sopek.

Nikaragua má tropické podnebí. Období dešťů nastává mezi květnem a říjnem. Východní oblast země je ohrožována hurikány. Jižní část Nikaraguy zabírá velká propadlina, která je částečně zaplavená největšími jezery Střední Ameriky, jezery Managua a Nicaragua. Jezero Nicaragua je 177 km dlouhé a 58 km široké. V jezeře se nachází přes 400 ostrovů. Malebná poloha jezer láká mnoho turistů. Jedná se také o jediné sladkovodní jezero na světě, v němž žijí mořské ryby včetně mečounů a dalších druhů žraloků. Vědci prokázali, že tyto ryby pocházejí z Karibského moře a do jezera se dostaly proti proudu řeky San Juan.

Jezero Nikaragua

KOSTARIKA

Kostarika je jeden z prosperujících států Střední Ameriky, kde vládne dlouhodobý mír. Rozkládá se na úzké pevninské šíji, která se přes Panamu spojuje Střední a Jižní Ameriku. Území táhnoucí se podél obou pobřeží je nížinného charakteru. Východní strana země je sice bohatší na dešťové srážky, ale obě pobřeží doprovázejí mangrovové porosty a bílé písčité pláže. Směrem od pobřeží dále do vnitrozemí terén prudce stoupá. Mezi hlavními horskými pásmo se rozkládá velká planina, na níž se soustředila většina obyvatel Kostariky.

Země má tropické podnebí s relativně silnými dešti. Místní deštné lesy pokrývají třetinu území a poskytují útočiště celé řadě rostlin a živočichů. Prodej banánů a kávy představuje 50% státních příjmů. Většinu elektřiny vyrábí Kostarika pomocí vodních elektráren. Povinné školní vzdělání je bezplatné do patnácti let. Kostarika je sídlem Středoamerické univerzity.

Kanal Tortuguero

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

PANAMA

Panama se rozkládá na relativně úzké pevninské šíji, která je obklopena na východně Karibským mořem a na západě sousedí s Tichým oceánem. Po celé délce země běží dvě horská pásma, mezi nimiž se nachází krajina členěná nízkými kopci, jezery a čtyřmi stovkami řek a potoků. Panama má tropické podnebí s přivalovými dešti, hlavně na východní straně země. V této oblasti rostou bujné deštné pralesy, jež jsou domovem rozmanitých druhů tropických rostlin a živočichů. Roste zde okolo 130 druhů orchidejí. Více než 30 oblastí je pod ochranou národního úřadu pro životní prostředí.

Na západní tichomořské straně, která má méně srážek, se daří kosodřevině. Panamské pobřeží je členěné četnými zátokami a lagunami.

V roce 1914 byl otevřen Panamský průplav, který je dlouhý 80 Km a propojuje Atlantický a Tichý oceán. Jeho stavbu financovaly Spojené státy americké a do roku 2 000 také spadal pod jejich správu. Nyní je spravován společností „Panama Canal Authority“, jejíž předsednictvo jmenuje panamský prezident. Za jeden rok se Panamským průplavem přepraví kolem 2 000 milionů tun zboží, nejčastěji obilí, ropné produkty, uhlí a koks.

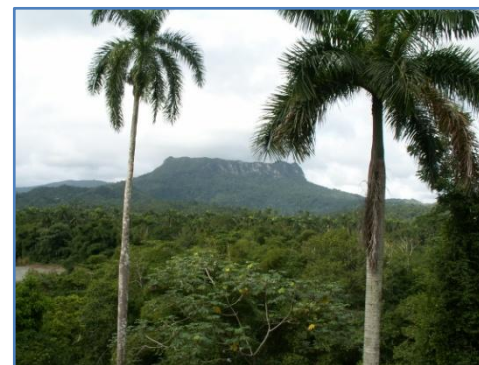

Panamský kanál

KUBA

Kuba je největším, nejrozmanitějším a jedním z nejkrásnějších ostrovů v Karibské oblasti. Tento podlouhlý ostrov se nachází pouhých 144 km jižně od floridských břehů. Pobřeží Kuby je velice členité, se stovkami zátok, útesových bariér a poloostrovů. Kuba je méně hornatá než ostatní ostrovy Velkých Antil. Hory se nacházejí jenom na jihovýchodě země, kde se rozprostírá pohoří Sierra Maestra. Čtvrtinu země tvoří vysočiny a zbytek nížiny. Kuba je částí vápencové desky, která geologicky souvisí s vápencovým podložím poloostrova Yucatán v Mexiku, Floridy a Bahamských ostrovů. Kubánské podnebí je

tropického charakteru se silnými sezónními dešti. Daří se tu celé řadě plodin jako je rýže, citrusy, kávovník a hlavně tabák, který používá na výrobu věhlasných kubánských doutníků. Kuba je třetím největším výrobcem cukru na světě. Na Kubě můžeme najít honosné koloniální budovy, umělecké památky a bohatou kulturu.

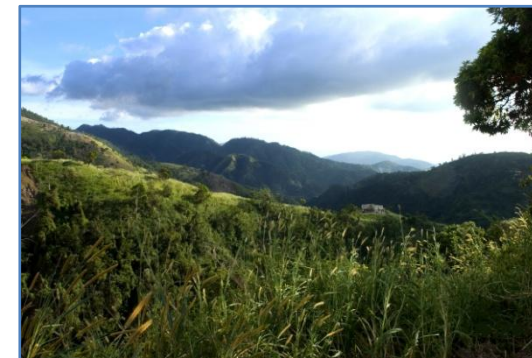
El Yunge

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

JAMAJKA

Jamajka je krajinou hor a nížin s poměrně hustým osídlením. Nachází se 145 km od Kuby. Pobřeží ostrova je členité s korálovými útesy. Celoroční léto, teplé moře, nádherné pláže a korálové ostrovy jsou lákadlem pro turisty. Na severovýchodě ostrova se zvedá hlavní horský hřeben, který se jmenuje Blue Mountain (Modré hory). Nejvyšším vrcholem těchto hor, ale i celé karibské oblasti je Blue Mountain Peak (2 256 m n. m.). Z vrcholu je při jasném počasí nádherný rozhled, dokonce lze vidět i Kubu. V nížinách jsou zemědělské farmy, na kterých se pěstuje hlavně cukrová třtina. S výjimkou horských hřbetů je území ostrova vápencové.

Původní lesní porosty byly z velké části vykáceny a zrušeny. V oblasti nížin a vápencových plošin jsou dnes rozšířeny savanové porosty křovin. Na horských svazích a v mezihorských údolích se zachovaly tropické lesy se vzácnými druhy rostlin a ostrovních zvířat. Hojně se vyskytuje strom guajak (vyrábějí se z něj kuželkářské koule) a jamajský národní strom, mahonie. Na ostrově se chovají četná stáda koz a skotu. Podnebí na Jamajce je ovlivňováno severovýchodními pasáty. Je tropicky teplé a vlhké. V období srpen až říjen mohou ostrov zasáhnout hurikány.

Modré hory

HISPANIOLA

Ostrov Hispaniola se dělí na státy Haiti a Dominikánská republika.

Haiti se rozprostírá na západní třetině tropického ostrova Hispaniola. Haiti znamená v řeči původních obyvatel „Země hor“. Rozprostírá se zde pět samostatných pohoří, která jsou oddělena hlubokými údolními nebo rovinami. Většina zemědělské produkce pochází z malých rodinných farem, kde se pro vlastní spotřebu pěstují plodiny jako kukuřice, banány a maniok. Na větších plantážích se pěstují plodiny určené pro vývoz, zejména kávovník, sisal a cukrová třtina.

Podnebí je tu po celý rok ovlivňováno severovýchodními pasáty.

Dominikánská republika, ležící na východních dvou třetinách ostrova Hispaniola, představuje druhý největší s nejlidnatější stát Karibiku. Velkou část povrchu země zabírají hory, které přerušují četná údolí s úrodnou půdou. V blízkosti pobřeží se nacházejí nížiny, v nichž se pěstuje hlavně tabák, cukrová třtina a kakaovník. Tropické klima je stejně jako na Haiti ovlivňováno severovýchodními pasáty. Vzhledem k různorodosti krajiny ostrova se zde vyskytují velké klimatické rozdíly. Na vlhkých svazích horských oblastí najdeme porosty tropického

deštného pralesa. V suchých oblastech se objevují savany se sukulenty.

Ostrov Hispaniola

STÁTY STŘEDNÍ AMERIKY

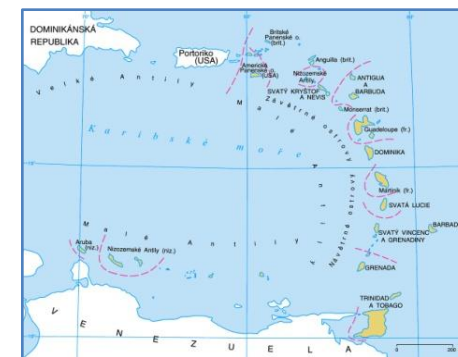
MALÉ ANTILY

Malé Antily leží ve východní části ostrovní části souostroví Antily. Jedná se o oblouk ostrovů pevninského původu. Rozprostírají se na větší ploše než Velké Antily, ale jejich plocha souše tvoří méně než 10% z celkové plochy Antil. Ostrovy se dělí na dvě skupiny – závětrné a návětrné ostrovy.

Horské pásmo táhnoucí se z pevniny je patrné na ostrovech Guadeloupe, Barbados a Trinidad a Tobago, odkud se obloukem vrací na jihoamerický kontinent. Ostatní oblasti těchto ostrovů jsou většinou nížinaté.

Závětrné ostrovy: Anguilla, Antigua, Aruba, Barbuda, Dominika, Guadeloupe, Montserrat, Nevis, Nizozemské ostrovy, Panenské ostrovy, Svatý Bartoloměj, Svatý Kryštof, Svatý Martin.

Návětrné ostrovy: Barbados, Grenada, Martinik, Svatá Lucie, Svatý Vincenc, Tobago, Trinidad.

Ostrovy Malých Antily

BAHAMSKÉ OSTROVY

Bahamské souostroví tvoří skupinu 700 ostrovů a 200 skalnatých ostrůvků. Bahamy se nacházejí v severozápadní části Karibské oblasti a rozprostírají se na ploše 233 000 km². Nejbližší k ostrovům se nacházejí floridské břehy, směrem jižním pak Kuba. Většina ostrovů je nížinného charakteru. Mangrovy pokrývají pobřežní oblasti, které jsou členěny korálovými atoly. Ačkoliv na ostrovech nejsou žádné řeky, bohatá vegetace, zastoupená mnoha tropickými druhy, zejména jasmínem a orchidejemi, má výborné životní podmínky. V oblasti žije také mnoho druhů ptáků. Bahamy lákají tisíce turistů svými nádhernými plážemi a teplým podnebím.

Jenom čtyřicet ze 700 ostrovů je neobydleno. Na nejj jižněji položeném obydleném ostrově Inagua je jeden z největších světových komplexů na výrobu soli odpařováním z mořské vody. Na ostrově Andos se nachází více než stovka „modrých děr“. Jsou to široké stupňovité tunely prostupující přes korálový základ ostrova, jimiž proniká mořská voda. Tyto „díry“ se nacházejí na celých Bahamách. Ještě úchvatnějším jevem je Androský korálový bariérový útes u východního pobřeží ostrova, který se svými 200 km patří k nejdelším na světě.

„Modrá díra“

Rejstřík:

A

Artibonite...22

B

Bahamské ostrovy...36

Belize...31

C

Cauto...22

Coco...22

E

El Petén...16,31

F

Ferritizace...24

G

Gatún...22

Guatemala...31

H

Hispaniola...35

Honduras...32

J

Jezero Managua...16,22,33

Jezero Nicaragua...16,22,33

Jamajka...35

K

Karibská deska...14

Karibské moře...22

Kokosová deska...14

Kostarika...33

Kuba...34

L

Lempa...22

M

Malé Antily...8,36

Mangovy...24, 26

Massif du Nord...16

Mayské pohoří...16

Mexiko...30

Modré díry...36

Modré hory...16, 35

Mojavská poušť...26

N

Nikaragua...33

P

Panama...34

Panamský průplav...34

Pangea...14

Pico de Orizaba...16

Pico Duarte...16

Pico Turquino...16

Popocatepetl...16

R

Rio Grande...22

Rio Yague del Norte...22

Rio Yague del Sur...22

S

Salvador...32

San Juan...22,33

Severoamerická deska...14

Sierra Madre de Guatemala...16

Sierra Madre Occidental...16

Sierra Madre Oriental...16

Sierra Madre de Sur...16

Sierra Maestra...16, 34

Sonora...26

Středoamerické Kordillery...16

T

Tajumulco...16

Tierra caliente...18

Tierra tamplada...18

Tierra fría...18

Tierra helada...18

Tipitalpa...22

Tropický deštný les...26,28

V

Velké Antily...8

Vertikální klimatická zonalita...18

Y

Yangui...22

Seznam použité literatury:

Amerika : od Aljašky po Ohňovou zemi. Praha : Jan Vašut, 1998. 456 s.

Amerika: sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia. Praha : Kartografie Praha, 2005. 20 s.

BAAR, Vladimír, ŠINDLER, Petr. *Regionální geografie světadílů a oceánů 2: Amerika, Antarktida, Oceány, I. část.* Ostrava : Pedagogická fakulta, 1987. 197s.

BAAR, Vladimír, ŠINDLER, Petr. *Regionální geografie světadílů a oceánů 2: Amerika, Antarktida, Oceány, II. část.* Ostrava : Pedagogická fakulta v Ostravě, 1987. 231 s.

BATEMAN, Graham. *Zeměpis světa : encyklopedie.* Praha : Columbus, 1995. 512 s.

BENEŠ, Vratislav, MAREK, Jiří a kol. *Karibská oblast.* 1. vyd. Praha : Pressfoto, 1975. 480 s.

BERSANI, Eugenio. *Karibská oblast.* 1. vyd. Praha : Ottovo nakladatelství, 2004. 128 s.

BLAHUŠOVÁ, Pavla. *Atlas světa.* 1. vyd. Praha : Reader's Digest Výběr, 2006. 399 s.

DEMEK, Jaromír, VOŽENÍLEK, Vít, VYSOUDIL, Miroslav. *Geografie 1 pro střední školy : fyzickogeografická část.* 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 2001. 96 s.

KOLÁŘ, Jaroslav, NOVOTNÝ, Jiří. *Střední Amerika.* 1. vyd. Praha : ústřední správa geodézie a kartografie, 1966. 62 s.

MÍSAŘ, Zdeněk. *Regionální geologie světa.* 1. vyd. Praha: Academia, 1987. 705 s.

OLIVER, John. *The Encyclopedia of world climatology.* New York : Springer, 2005. 854 s.

PALMER, John. *Všechno o Zemi : místopisný průvodce světem.* 1. vyd. Praha : Reader's Digest Výběr, 1998. 768 s.

PAVLŮ, Radek. *Státy Střední Ameriky.* Brno : Akademické nakladatelství CERM, 2000. 31 s.

Planeta Země. 2. vyd. Praha : Svojtka a Vašut, 1996. 106 s.

PREVOST, John. *Caribbean Sea.* Minneapolis : Abdo Pub. Co., 2003. 25 s.

SHERIEFF, Afzal. *Encyclopedia of world geography.* New Delhi : SARUP & SONS, 2007. 371 s.

ŠLÉGL, Jiří a kol. *Světová pohoří: Amerika.* Praha : Euromedie Group, k.s. – Knižní klub, 2003. 176 s.

Školní atlas světa. 1. vyd. Praha : Kartografie Praha, 1998. 150 s.

VER BERKMOES, Ryan. *Caribbean Islands.* London : Lonely Planet, 2008. 880 s.

Velká ilustrovaná encyklopedie zeměpisu. Praha : Svojtka & Co, 2005. 487 s.

Vojenský atlas světa. Harmanec : Vojenský kartografický ústav 1999. 380 s.

Elektronické zdroje:

CIA - The world Factbook [online]. c2007 [cit. 2010-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>>.

Climate of Central America [online]. [cit. 2010-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.climateof.com/centralamerica/index.asp>>.

CPD, Middle America and Caribbean Islands overviews [online]. c1997 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://botany.si.edu/projects/cpd/ma/ma.htm>>.

ESRI Data & Maps CD [CD-ROM]. ESRI, 2002.

FŇUKAL, Miloš, SZCZYRBA, Zdeněk. *Geografie Latinské Ameriky* [online]. c2007 [cit. 2010-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://rgla.upol.cz/>>.

Infoplease – Encyclopedia - West Indies [online]. c2000-2009 [cit. 2010-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.infoplease.com/ce6/world/A0851931.html>>.

Infoplease – Encyclopedia – Central America [online]. c2000-2009 [cit. 2010-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.infoplease.com/ce6/world/A0811093.html>>.

MIČKOVÁ, Karolína; FILIPOVÁ, Lenka; VANČURA, Michal. *Regionální geografie Ameriky pro studenty učitelství zeměpisu pro základní školy* [online]. 2007 [cit. 2010-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/z/vyuka/reg-ucebnice/>>.

NASA : *Earth Observatory* [online]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné z WWW: <<http://earthobservatory.nasa.gov/>>.

ŠTEFFEK, Zdeněk. *Zeměpis : Všechny země světa*: <<http://www.zemepis.net/>>.

Wikipedia : The Free Encyclopedia [online]. [2003] [cit. 2010-03-15]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page>.

Seznam obrázků použitých v atlase:

Arriba - zdroj: <http://www.hcsc-honduras.org/>

Deštný prales v Kostarice – zdroj: http://www.downtheroad.org/Publishing/1TheRoadnoEnd/Pictures/Pages/a13_Santa_Elena_Costa_Rica%20.htm

Dlouhohlávka mexická – zdroj: http://animaldiversity.ummz.umich.edu/site/resources/h_c_kyllingstad/CenAmRiverTurtle_20a.jpg/view.html

El Caracol - zdroj: <http://www.schoolsworldwide.co.uk/country/belize.html>

El petén - zdroj: <http://guatemala-pr.com/>

El Yunge - zdroj: vlastní

Hurikán Floyd – zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hurricane_Floyd_14_sept_1999_2030Z.jpg

Jaguár americký - zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jaguar_head_shot1.jpg

Jezero Nikaragua – zdroj: http://www.un.int/wcm/webdav/site/nicaragua/shared/images/photo_lg_nicaragua.jpg

Kaktus saguaro - zdroj: <http://www.arizonensis.org/images/plantae/SaguaroChamp.jpg>

Kanál Tortuego – zdroj: http://www.infocostarica.com/most_popular_tours/Tortuguero_Jungle_Canals_Excursion.html

Kaučukovník brazilský – zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rubber_tree_plantation.JPG

Kávovníková plantáž na Kubě – zdroj: vlastní

Kontinent Pangea – zdroj: http://www.zatlanka.cz/vyukove-materialy/zemepis/litosfera_pohyb_desek.html

Kotul rudohřbetý – zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Central_American_Squirrel_Monkey.jpg

Králík lávový- zdroj: <http://www.sbnature.net/store.htm>

Krocán paví – zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Ocellated_Turkey

Krokodýl kubánský - zdroj: vlastní

Kvesal chocholatý – zdroj: <http://fireflyforest.net/firefly/2007/06/03/resplendent-quetzals/>

Leguán jedlý - zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Iguana_delicatissima_in_Coulibistrie_e04.jpg

Leguánek – zdroj:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Sceloporus_serrifer.JPG

Lesňáček žlutý - zdroj: <http://www.animalpicturesarchive.com/view.php?tid=3&did=27704>

Listovnice červenooká- zdroj: <http://www.drunkongreen.com/>

Litosferické desky – zdroj: <http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/tectonic.htm>

Mahagon – zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Tree_in_new_Leaves_IMG_6222.jpg

Malé Antily – zdroj: http://leccos.com/pics/pic/male_antily_mapa.jpg

Mangovníkové porosty v Mexiku – zdroj: <http://www.photoeverywhere.co.uk/west/mexico/slides/mangroves6038.htm>

Medvěd baribal – zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Canadian_Rockies_-_the_bear_at_Lake_Louise.jpg

Modré díry – zdroj: http://www.jaunted.com/files/4912/11_18_BlueHole_aerial.jpg

Modré hory – zdroj: <http://www.portantoniotravel.com/Pressd/BlueMountains.jpg>

Monarcha stěhovavý - zdroj: <http://www.bethshute.com/images/Danaus%20pexippus-web.jpg>

Orelánik barvířský – zdroj: vlastní

Orchidej tropického deštného pralesa v Kostarice – zdroj: http://www.bugbog.com/gallery/costa_rica_pictures/costa-rica-flowers-photos.html

Ostrov Hispaniola – zdroj:

http://www.caribbeandevlopment.org/map_hisp_aniola.gif

Panamský kanál – zdroj:

http://www.indybay.org/uploads/2009/07/01/pa_nama_canal_03.jpg

Pásovec devítipásý – zdroj:

<http://www.yucatanadventure.com.mx/yucatan-wildlife.htm>

Plod kakaovníku – zdroj:

http://nd01.blog.cz/986/522/9609d5cb8b_18776339_o2.jpg

Popocatepetl - zdroj:

<http://www.ig.utexas.edu/CaribPlate/forum/volcanoes/images/popocatepetl.jpg>

Poušť Senora – zdroj:

<http://burocrazyoutfitters.com/hunt-areas.php>

Rozmístění sopek na Malých Antilách a v

pevninské části – zdroj:

http://www.volcanodiscovery.com/en/central_america_caribbean.html

Rybařík kovový - zdroj:

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Chloroceryle-aenea-001.jpg>

Saguero – zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Saguaro_cactus_in_Arizona.jpg

Sierra de Agalta - zdroj:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:MontanasdeSierradeAgalta_Honduras.jpg

Sierra Madre Oriental – zdroj:

http://farm1.static.flickr.com/178/422095767_d568bb689b.jpg

Sierra Maestra – zdroj: vlastní

Sopka Poás – zdroj:

http://www.thetouristtravel.com/archivos_subidos/Image/CENTROAMERICA/Costarica/Vulkan_Poas.jpg

Stratovulkán Santa Ana:

<http://www.geo.mtu.edu/~jaherric/ElSalvador.html>

Tapír středoamerický - zdroj:

<http://www.zoobrno.cz/zvirata-v-zoo/chovana-zvirata/&wWGoVVF9YX1RdeFYSbA=630&wWGoVVI5fRnxVfM8=&wQmoVRBZs=>

Tukan obrovský – zdroj:

<http://www.zoozlin.eu/cz/zvirata-a-expozice/tropicka-hala-yucatan.html>

Vřešťan panamský - zdroj:

<http://de.academic.ru/pictures/dewiki/82/Roterbruellaffe-55.jpg>

